

Gospodarka Polski na przełomie XV/ XVI w.

Uczeń:

- prześledzi na mapie wiślany szlak handlowy;
- pozna pracę flisaków;
- ustali przyczyny rozwoju i bogactwa Gdańska;
- uzasadni, że Gdańsk był bardzo ważnym miastem dla Rzeczypospolitej;
- dowie się, które towary przypływały morzem do Gdańska, a które z kolei Europa chętnie kupowała od Rzeczpospolitej.

Hasła treści: Gdańsk, Żuraw Gdański, spichlerz, flisak, folwark szlachecki

Uwagi metodyczne:

Jest to kolejna lekcja poświęcona wnikliwej analizie źródeł tekstowych i ikonograficznych. Warto wykorzystać obraz Apoteoza Gdańska. Na użytek lekcji stosujemy jego uproszczoną nazwę. To dobra okazja do ćwiczeń ze spostrzegawczości, ale przede wszystkim do wspólnego stawiania pytań i poszukiwania odpowiedzi. Można zaproponować uczniom wspólne ustalenie listy towarów i produktów, z których współcześnie słynie Polska.

- Gospodarka Polski na przełomie XV/ XVI w.

Gospodarka Polski na przełomie XV/ XVI w.

	Linia chronologiczna

Ćwiczenie 1

Zapoznaj się ze źródłami historycznym przedstawiającymi rozwój gospodarczy Polski na przełomie XV/ XVI wieku.

Źródło 1. Mapa. *Polska i Litwa w XVI w.*, CARTE

Źródło 2. Cudzoziemcy o miastach polskich w XVI w. [fragment].

Główniejsze miasta są w Małopolsce: Kraków, największe i najpiękniejsze ze wszystkich miast polskich, bo mające większą część domów murowanych z cegły i bardzo piękny zamek królewski, gdy wszystkie inne miasta są drewniane. Po Krakowie najpierwsze są; Lublin, Lwów i Kamieniec Podolski.
W Wielkopolsce: Poznań, w Prusach Królewskich [na Pomorzu] Gdańsk, bardzo piękne, ludne i dobrze zbudowane miasto, dlatego, że jest jednym z najgłówniejszych portów Morza Północnego i Bałtyckiego, Toruń i Gniezno [...].

Źródło 3. Związek Gdańska z Polską. Izaak van den Blocke. Wielka Sala Rady, zwana Salą Czerwoną, Ratusza Głównego Miasta w Gdańsku (1608).

[źródło: http://pl.wikipedia.org/w/index.php?title=Plik:Apoteoza_Gdanska.jpg]

Źródło 4. Fotografia. Gdańsk. Stare nabrzeże portowe z Żurawiem.

[źródło: http://pl.wikipedia.org/w/index.php?

title=Plik:D%C5%82ugie_Pobrze%C5%BCe_in_Gda%C5%84sk_(Mot%C5%82awa).jpg]

żuraw – tu: dźwig portowy, służący do załadunku towarów i stawiania masztów na statkach

	Źródło 5. Wilhelm August Stryowski. **Flisacy nad Wisłą (obraz z 1881 r.).**

[źródło: http://pl.wikipedia.org/w/index.php?title=Plik:Stryowski-Flisacy_nad_Wisla.jpg]

Źródło 6. Spław zboża Wisłą. Rycina z epoki.

[źródło: http://cpx.republika.pl/handel.htm#Transport

Źródło 7. Fotografia. Kazimierz Dolny nad Wisłą. Spichlerz zbożowy Mikołaja Przybyły z XVI w.

[źródło: http://pl.wikipedia.org/w/index.php?title=Plik:Kazimierz_Dolny-Spichlerz.jpg]

Źródło 8. Juliusz Ruggieri o handlu Polski w drugiej połowie XVI w. [fragment].

Polska prowadzi handel nie tylko z sąsiadami, lecz i z odleglejszymi krajami […]. Cały prawie handel skupiony jest w Gdańsku, porcie nad Morzem Bałtyckim, należącym do króla polskiego. W sierpniu odbywa się tu wielki jarmark św. Dominika […] i wtedy do portu zawija przeszło 400 okrętów naładowanych winem francuskim i hiszpańskim, jedwabiem, oliwą, cytrynami, konfiturami hiszpańskimi, korzeniami portugalskimi, cyną i suknem angielskim. Zastają w Gdańsku magazyny pełne pszenicy, żyta i innego zboża, lnu, konopi, wosku, miodu, potażu, drzewa do budowy, solonej wołowiny […], którymi kupcy rozładowane swoje okręty na powrót ładują […] Zboże zaś i inne płody spławiają [szlachta polska] do Gdańska na wiosnę i sprzedają […] kupcom gdańskim, którzy składają je w swoich magazynach na następny jarmark, a że oni sami tylko mogą prowadzić ten handel, są niezmiernie bogaci i nie masz miasta, z którego by król polski mógł mieć więcej pieniędzy […].

korzenie – tu: przyprawy np. cynamon, imbir, wanilia, pieprz
potaż – substancja pochodząca ze spalania drewna, służyła do wyrobu m.in. mydła i szkła

	Ćwiczenia

Na podstawie źródeł 1-2.

> **Ćwiczenie 2**
> Na mapie pokaż najważniejsze miasta, w których powstały porty rzeczne.

> **Ćwiczenie 3**
> Wskaż na mapie rzeki, którymi spławiano zboże do Gdańska. Podaj ich nazwy.

> **Ćwiczenie 4**
> Napisz, które miasta Rzeczypospolitej wzbudzały szczególny podziw wśród cudzoziemców i dlaczego?

> **Ćwiczenie 5**
> Wśród miast wymienionych w tekście źródłowym są ośrodki leżące nad rzekami. Zlokalizuj je na mapie.

Na podstawie źródła 3.

> **Ćwiczenie 6**
> Wskaż element obrazu potwierdzający zdanie, że Gdańsk był dla Polski „oknem na świat".

> **Ćwiczenie 7**
> Wskaż fragment obrazu, który ilustruje udaną transakcję handlową między kupcem a szlachcicem. Czy kupiec jest gdańszczaninem, czy cudzoziemcem – jak myślisz?

> **Ćwiczenie 8**
> Odszukaj na obrazie fontannę, symbol Gdańska. W której części miasta możemy ją dziś obejrzeć?

> **Ćwiczenie 9**
> Napisz, które fragmenty zabudowy miejskiej świadczyły o zamożności kupców gdańskich.

Na podstawie źródeł 5-6.

> **Ćwiczenie 10**
> Czym zajmowali się flisacy? Co decydowało o powodzeniu ich pracy?

Na podstawie źródła 8.

> **Ćwiczenie 11**
> Wymień towary sprowadzane do Polski. Ustal, skąd one pochodziły. Uzasadnij, że Rzeczypospolita w XVI wieku była spichlerzem Europy.

	Praca domowa

Poszukaj w zasobach Internetu ilustracji pomnika flisaka w Toruniu. Z tą postacią wiąże się ciekawa legenda. Zapoznaj się z nią.

Ustal, gdzie obecnie w Polsce możemy zobaczyć flisaków przy pracy.

Warto przeczytać

Wojna trzynastoletnia i jej gospodarcze konsekwencje.

Chłopi i gospodarka folwarczno-pańszczyźniana.

Polska spichlerzem Europy.